

Radbyovnen

Ovn til fynsk sortgods – rappekar

Af Eskil Arentoft

1. Indledning

Erik Pontoppidan skrev i 1767 i »Den Danske Atlas« om Fyn, hvorledes der adskillige steder rundt om på øen produceredes keramik af lerforekomsterne. Særligt fremhævedes de såkaldte »rappekar«, som – stadig i følge Pontoppidan – blev fremstillet i Vissenbjerg og ved Tved.¹ Nær Vissenbjerg ligger Radby (på fynsk udtalt med tryk på sidste stavelse og nærmest stumt d), og navnet rappekar skal have sin oprindelse i dette stednavn – altså kar fra Radby.² Som arkæolog på Fyn kommer man hurtigt til at beskæftige sig med denne særlige fynske type keramik, som kun i ringe grad har været genstand for nærmere behandling i litteraturen, selvom den i udgravninger fra senmiddelalderen og fremefter forekommer i meget store mængder. Keramiktypen, der i daglig arkæologjargon kaldes fynsk sortgods, blev nemlig produceret i stor stil gennem flere hundrede år fra senmiddelalder til omkring år 1900.

Produktionsmetoder og -forudsætningerne for keramiktypen i dennes senere periode er behandlet af Inge Lise Pedersen i *Fynske Minder*.³ Her er godsets fysiske karakteristika imidlertid ikke berørt og ligeledes ikke dets ældre historie. Artiklen rummer en beskrivelse af en ovn, som Niels Lukman (født 1859) huskede den i 1936. Ovnene er i sin opbygning forskellig fra den næsten 300 år ældre ovn, som nærværende artikel handler om.

I en bog af Finn Lynggaard om jydepotter findes et særligt afsnit om fynsk sortgods, og her trækkes ligheder og forskelle mellem de to samtidige keramiktyper frem.⁴ I en særskilt artikel vil jeg nærmere komme ind på den produktserie, som en af pottemagerne i Radby havde på programmet i begyndelsen af 1600-tallet. Jeg skal dér også forsøge at karakterisere keramiktypen nærmere og vise forskelle og ligheder med højmiddelalderens sorte keramik.

2. Topografi og fundomstændigheder

Radby er placeret i et højtliggende, bakket landskab en halv snes kilometer vest for Odense. Landskabet er af en særlig type med såkaldte fladbakker, der er skabt som aflejringer i ferskvandssøer under isens afsmeltning. Disse rummer vekslende lag af ler og sand.⁵ Lerforekomsterne har gennem tiderne været brugt til en betydelig produktion af mursten – og altså også keramik. Storskov og Korsebjergskov m.fl. henholdsvis syd og nord for findestedet er rester af tidligere vidtstrakte skovarealer vest for Odense, som kunne forsyne de brændelskrævende produktioner med energi. I keramiktraditionen på egnen indgår også det for antikvitetssamlere kendte Hesbjerg med sin fajancefabrik fra 1820'erne, der ligger en lille kilometer syd for findestedet.

Det hele startede i 1982 med en henvendelse fra en beboer i nærheden af den keramikmark, hvor ov-

Fig. 1. Teglovn med fem indfyrringskanaler termoluminescensdateret til 1350 ± 50 år gravet ind i vestsiden af den bakke, som artiklens keramikovn også var anlagt på. Keramikovnen befinder sig næsten umiddelbart bag bakkens top, men omkring 300 år adskiller de to anlæg. Foto: E.A. 26.10.1988.

nen siden viste sig at ligge. Hans børn havde gjort omfattende fund af potteskår på en mark ved Radby.⁶ Ved en besigtigelse på stedet fandt medarbejdere fra Odense Bys Museer en større portion fynsk sortgods og en stor trækulsholdig plet i overfladen. Man antog, at der kunne være tale om affald fra et produktionssted for keramik af typen fynsk sortgods. Samme meddelelse kunne ved besigtigelsen også fremvise en rødfarvet plet i overfladen på en mark i

nærheden, som indeholdt en del munkesten.⁷ Dette var den selvsamme mark som artiklens keramikovn senere blev fundet på. Den rødbrændte plet blev tolket som en teglbrændingsplads, men blev i øvrigt heller ikke undersøgt nærmere – det blev skønnet, at ingen fortidsminder var i umiddelbar fare for at blive ødelagt.

Fem år senere fik museet en ny henvendelse om de omfattende forekomster af keramik på de oven-

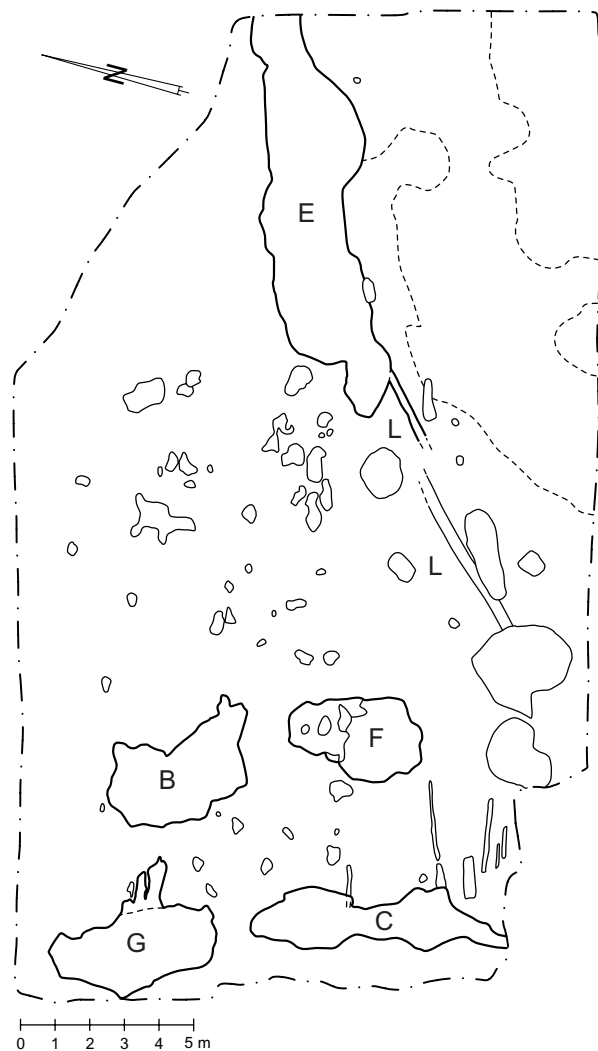

Fig. 2. Oversigtsplan over udgravningen. B, C, G og E er lertagningsgruber, der efterfølgende er fyldt op med keramikaffald i større eller mindre grad. F er sporet efter ovnen og fyregruben, og L er to grøfter, der er tolket som søgegrøfter fra eftersøgningen af den rette lertype til potteproduktionen. Begge grøfter ender ved en stor grube. Opmåling: E.A. 25. & 26.7.89. Rentegning: Sven Kaae.

Fig. 3. Udgravningsfeltets vestlige del set fra nord efter fjernelse af muldlaget. Den hvide pil peger på sporet af keramikovnen. Ovenfor det ses den mørkere fyregrube. Til højre for ovnen er den langstrakte grube C, der indeholdt de fleste ovndele. Nærmere kameraet er gruben G, der sammen med C indeholdt kompakte lag af fejlbrændte skår. Det formodes at gruberne oprindeligt er skabt i forbindelse med fremskaffelsen af de nødvendige lermængder. Foto: E.A. 24.7.1989.

nævnte marker.⁸ Efter en ny besigtigelse fandt man atter en portion skår, men kunne samtidig konstatere, at teglovn, som lå på en skråning, var truet af nedpløjning. Ejeren af marken kunne så fortælle, at han efter mange års pløjning på stedet kunne udpege en noget kraftigere koncentration af skår et helt andet sted, nemlig 60-70 m længere mod øst på den anden side af den flade bakke.⁹ Det følgende år kunne man iværksætte en undersøgelse af den truede teglovn. Men når man alligevel havde en maskine på stedet, blev mulden også trukket af over keramik-koncentrationen i to søgegrøfter.

Fig. 4. Sporet efter keramikovnen i fladen set fra nord. En snitning af fyrgruben er påbegyndt. Det svagere farvede spor efter selve ovnen nærmere ka-meraet er endnu urørt. Kun stedvis er de hårdbrændte flader fra ovenns bund bevaret, ellers er det kun misfarvningen af leret, der angiver dens pla-cering (misfarvningen i røde og orange farver er vanskelig at se på et S/H-billede). Foto: E.A. 1.8.89.

Udgravningen afslørede en nedsmeltet teglovn med fem indfyringskanaler (fig. 1). De to søgegrøfter blev der kun i mindre omfang tid til at tage sig af; de viste sig at indeholde gruber med fejlbrændt keramik. Der var derfor bestyrket formodning om, at en keramikovn også måtte befinde sig i nærheden.

Det følgende år – 1989 – blev der rejst midler til en undersøgelse af et større areal omkring keramik-koncentrationen.¹⁰ Jorden kunne nu trækkes af i et uregelmæssigt felt på ca. 17×28,5 m som vist på over-sigtsplanen (fig. 2).¹¹

Det undersøgte areal udgjorde ca. 480 m². Det af-dækkede areal afspejler, hvor meget man mente at kunne undersøge for de fremskaffede midler og ikke keramikfremstillingspladsens totale udstræk-ning. Det er allerede antydnet, hvorledes der ikke bare på den aktuelle mark men også på nabomarken

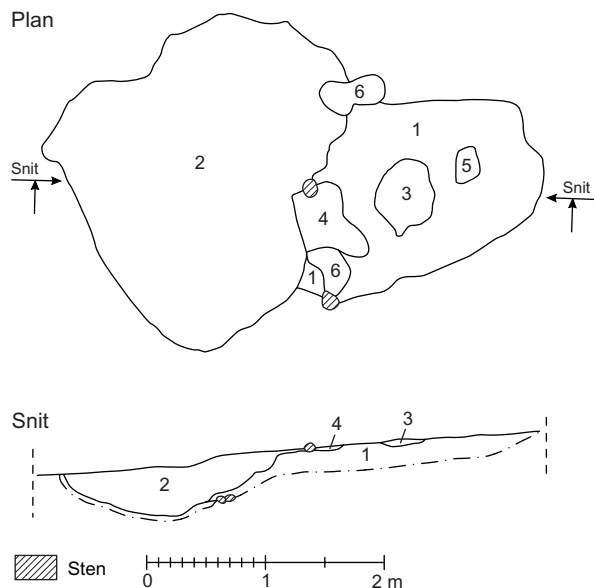

Fig. 5. Opmåling af sporet efter keramikovnen.
 1. Rød- og orangefarvet undergrundsmateriale (let leret sand).
 2. Fyrgrube.
 3 og 4. Hårdbrændte, men smuldrende lerflader.
 5. Trækulsholdig, sort og brun plet af ubrændt ler.
 6. Nyere forstyrrelser.
 Opmåling: Lars J. Madsen og E.A. 1.8. & 14.8.1989.

kunne opsamles store mængder skår. Og en hurtig travetur i roerne afslørede, at flere marker rummede både fejlbrændte teglstykker og keramik. Det er derfor særdeles sandsynligt, at der er flere produktionssteder i den nærmeste omegn.

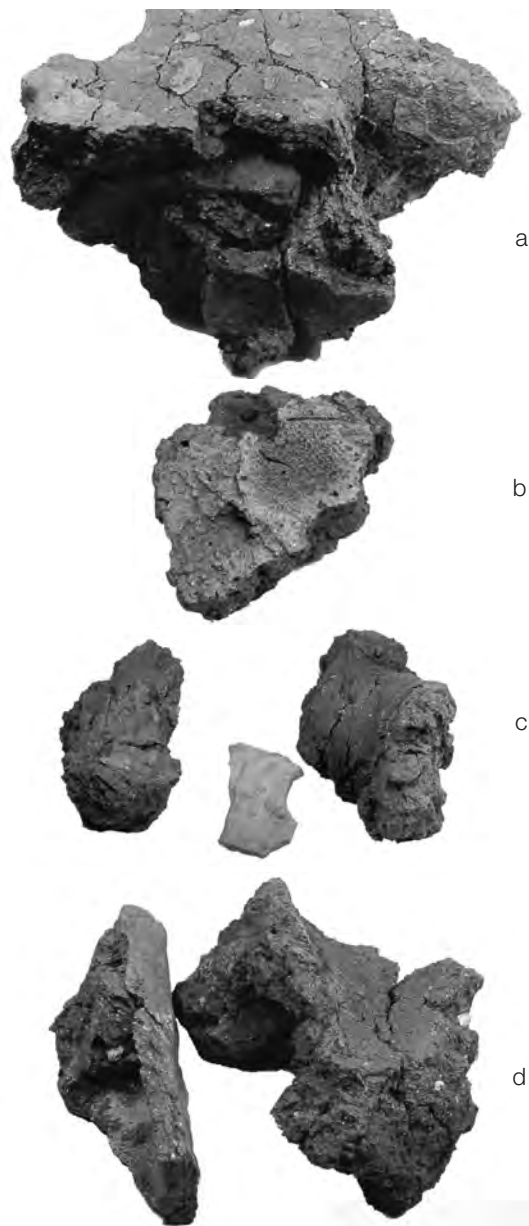
Findestedet ligger på en sydøstvendt skråning knap halvvejs fra toppen modsat den ovennævnte teglovn, som for resten viste sig at være 2-300 år ældre. De to arkæologiske objekter har altså ikke andet end adgangen til de lokale lerforekomster til fælles.

Den afdækkede flade rummede rester af en ovn, samt flere meget store gruber, der til dels var fyldt op med keramikaffald. I forbindelse med to af gruberne sås to lange, smalle grøfter (fig. 2). Fladen rummede endvidere en lang række af mindre aftegninger, der ikke nærmere kunne tolkes, og som kun i ringe omfang udgravedes. Deres tilhørsforhold til keramikproduktionen er ukendt. Endelig viste en række pløjesor – helt moderne – i betænkelig nærhed af ovntomten, at faren for en fuldstændig nedpløjning af anlægget indenfor en overskuelig årrække var overhængende.

3. Resterne af ovnen

Ovnanlægget var da også så godt som helt væk; kun fyrgruben foran ovnen havde endnu noget af sin dybde bevaret. Stedet for selve ovnen markeredes blot ved en rødfarvning af undergrundsmaterialet (fig. 4), samt en lille rest af ovnbunden (fig. 5, lag 3 & 4). Den rødfarvede plet skyldes varmen fra fyringen, der har virket nedad i jorden og har farvet sandet. Denne varme har oprindeligt skabt en hårdt-

Fig. 6a-d. Fire eksempler på brændte lerstykker fra ovnens svævende gulv. 6a viser et af de største stykker, der blev opsamlet. I kanter både til venstre og højre ses rester af tre (måske fire) af de huller, der har ledt ild og varme op mellem potterne. Potterne har været stablet på det gulv, som lerpladen har udgjort. Stykkets tykkelse er ca. 15 cm. 6b viser et mindre stykke brændt ler med aftryk af tekstil. Stykket tolkes forsøgsvis som stammende fra undersiden af det svævende gulv, som kan have hvilet på en hårdt stoppet sæk eller lignende, mens det var under opbygning og tørring. 6c er to lerstykker fra et af hullerne i gulvet. Imellem ligger et potteskår fra en kande-hals, som oprindeligt har siddet i hullet og som har været brugt til at forme hullet omkring. Der er fundet yderligere et eksempel på dette. 6d viser, hvorledes tagsten blev benyttet til indbygning i gulvet mellem hullerne for at stive konstruktionen af, så den ikke faldt ned, selvom enkelte revner skulle opstå deri. Foto: Ole Lund Jensen juli 1992.

brændt bundflade i ovnen, som må have været kunstigt anlagt af ler, men af denne var kun bevaret et mindre område forrest i ovnen. Her var der en 4-5 cm tyk plade af brunbrændt ler med en hård overflade. Den røde plet målte 180-190 cm i længden og ca. 140 cm i bredden og må nogenlunde svare til ovnens areal. Ovnrummet har altså dækket ca. 2 m².

I den rødfarvede plet var der to mindre pletter af uens størrelse. Den største, fig. 5, lag 3, var omkring 50 cm i diameter og var i sorte, brunlige, og røde nuancer. Denne var også af ler, der her var regulært brændt og havde en skorpe, omend denne var noget tyndere, 1,5 - 2 cm, end den hårdtbrændte flade forrest i ovnrummet. Skorpen var meget knust. Den lille plet, fig. 5, lag 5, var kun halvt så stor og indeholdt brunt ler, der ikke var brændt. Der var en del trækul i dette ler. Det kan ikke udelukkes, at denne plet var skabt ved en senere forstyrrelse af anlægget.

Fyrgruben foran ovnen havde en svagt tilspidsende bund, dybest på midten. Den bar ikke præg af omhyggelig tildannelse; man har snarere skovlet et hurtigt hul for at få en bekvem arbejds højde foran ovnen. Fyregruben var på det dybeste sted op mod 50 cm dyb, men hertil skal man så lægge mindst de ca. 40 cm, som muldlagets tykkelse udgjorde. Den effektive dybde af hullet har altså været mellem 0,75 og 1 m.

Dette var alt, der var tilbage af ovnen på dens oprindelige plads. Kun et heldigt fund i en af affaldsgruberne gør, at det er muligt at typebestemme ovnen nærmere.¹² I denne grube lå en del stykker – meget uregelmæssige klumper – af brændt ler. Der lå også nogle få ildskørnede sten, de fleste omkring 10 -15 cm store. Lerstykkerne var overvejende brændt til en blågrå farve og overfladerne, der havde været udsat for kraftig varme, havde dannet en blæret og ujævn, grønlig glasur. Lermassen havde været mag-

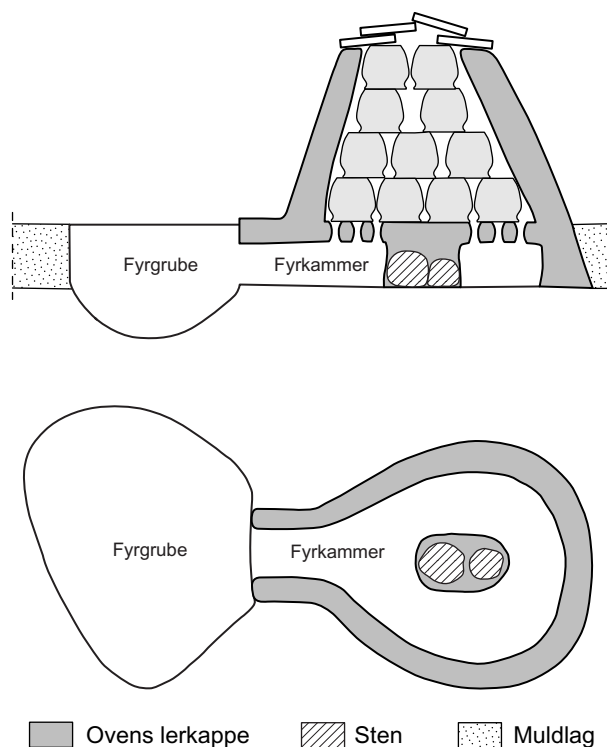

Fig. 7. Rekonstruktion af ovnen i snit og flade. Det svævende guld med de timeglasformede huller bæres på midten af en central pille, der må antages at have været opbygget af ler og kampesten. Tegning: E.A efter forlæg af Morten Aaman Sørensen.

ret med græs eller halm, der har skullet forhindre, at leret faldt fra hinanden, når det under optørringen revnede og sprækkede. Negative stenafttryk i nogle af lerstykkerne viser, at de ildskørnede sten oprindeligt har været indbygget i leret – enten som fyld eller for at stive leret af.

Flere af lerklumperne viste spor af dobbeltkoni- ske huller (fig. 6). Disse hullers indersider var lige-

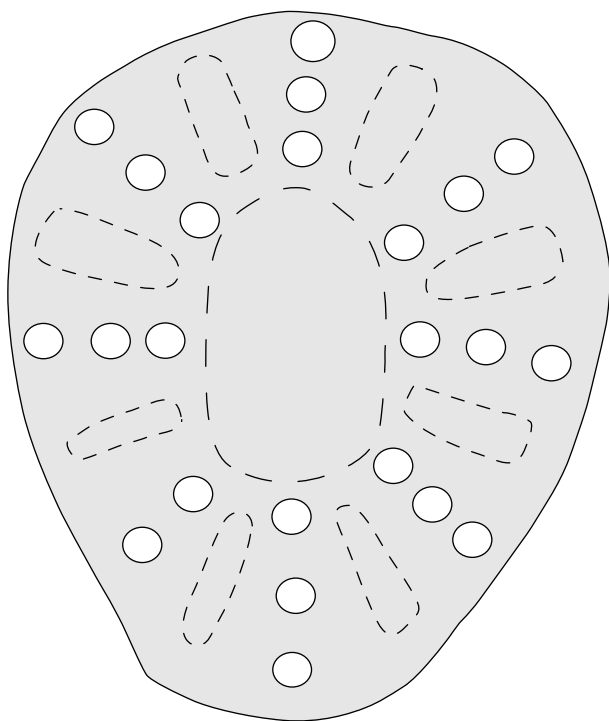

Fig. 8. Principskitse af gulvet i ovnen med de mange huller. Midtpillen og nogle af de afstivende elementer (mursten, tagsten og potteskår) er vist stiplet. Det formodes, at afstivningerne har ligget radiært i forhold til midtpillen. Antallet af huller er fiktivt. Tegning: E.A.

ledes kraftigt glaseret. Foruden marksten var også tagsten af tegl, mursten og sågar skår af ituslåede potteskår indbygget i lerklumperne. Tagstenene var af typen »munk & nonne« – altså den middelalderlige tagstentype. Mursten blev ikke fundet i et helt eksemplar, så deres længde kan ikke angives, men tværsnittet er 6,5×11-12 cm. Det er en lidt tyndere sten end en normal middelalderlig, fynsk munkesten, der oftest måler 8-9 cm i tykkelsen. Nogle af pottes-

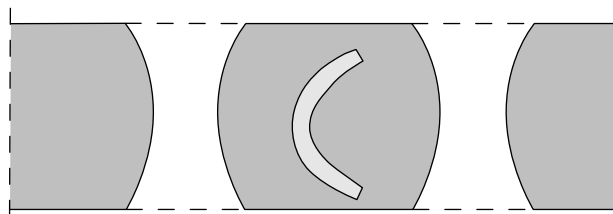

Fig. 9. Principskitse visende hvorledes tagsten har været indmuret i lergulvet mellem de timeglasformede huller. Tegning: E.A.

skårene blev fundet fuldstændig indhyllet i ler, hvilket skulle bevise, at der ikke kun er tale om tilfældige, smeltede skår fra den sidste, mislykkede brænding.

I to tilfælde kunne tagstenene ses at have været anbragt på højkant mellem to huller, fig. 6d. Huldiameteren var 6-7 cm og afstanden fra hulcentrum til hulcentrum 12-13 cm. De resterende tag- og munkesten har formentlig indgået i ovnbunden på lignende måde, men de blev ikke fundet i sikker tilknytning til huller. To af de fundne huller viste, hvorledes i hvert fald nogle af dem blev formet: hullerne var foret med en kande-hals fra en tidligere produktion – kande-halsens indvendige diameter har været 7,5-9 cm. Dette synes at have været den normale dimension på hullerne, men et hul havde en lysning på blot 3-4 cm. Én af kande-halsene havde dog rester af ler på indersiden, hvilket tyder på, at i hvert fald nogle af kande-halsehullernes lysning har været formindsket i forhold til kande-halsens størrelse.

Formålet med såvel tagsten, mursten som potteskår har været det samme: afstivning af leret, og de bringer muligheden for at typebestemme ovnen. Den har været forsynet med to separate kamre liggende ovenpå hinanden (fig. 7). Nederst har brænd-

slet befundet sig, og i rummet ovenover har lerpotterne stået. De to kamre har været adskilte af et gulv af ler - ca. 15-16 cm tykt og med en hel række huller, der har tilladt ild og varme at slikke op omkring potterne. Det er dette gulv, der blev fundet i affaldsgruben nogle få meter fra keramikovnen. Formentlig er det endt her, fordi man, efter at ovnen var blevet ubrugelig, har ryddet op på pladsen. De hårdtbrændte dele af ovnen skaffede man sig af med ved at smide eller køre dem over i det nærliggende lertagningshul, der også skulle jævnes med jorden.

Den ovn, som Niels Lukman beskrev efter hukommelsen i 1936, havde også to kamre, men liggende i forlængelse af hinanden. Forrest fyrerummet med ilden, kaldet arnen og bagved rummet til potterne. De to rum var skilt fra hinanden af en gittervæg af ildfaste sten. Radbyovnen havde altså ildstedet liggende under potterummet. I begge tilfælde er der tale om brænding i en egentlig ovn. Dette er karakteristisk for fynsk sortgods – til forskel fra jydepotterne, som blev brændt i mile.

Opbygningen af den gennemhullede, delvis hængende ovenbund har givetvis været ganske vanskelig at lave. Men et par fundforhold kan måske forklare, hvordan man bar sig ad. Et ovenbundstykke havde på den ene side aftryk af et stykke groftvævet tekstil, fig. 6b, mens et andet havde aftryk efter et cirkulært, fladbundet kar – en potte eller et mælkefad. Da der er tale om aftryk i leret, må både tekstil og potte altså have været i kontakt med det våde ler, mens ovnen var under opførelse. Man kan forestille sig, at man efter at have anbragt en eller to sten, der skulle understøtte bunden på midten, har stillet fejlbrændte potter med bunden i vejret og evt. også en sæk hårdt stoppet med halm eller lignende, dér hvor ilden senere skulle brænde. Ovenpå dette faste lag

har man i ro og mag kunnet opbygge sin ovenbund med huller, der somme tider blev formet omkring kande-halse, og med indbyggede afstivningsribber af tagtegl, munkesten og potteskår (fig. 8 og 9). Når bunden senere var tør, kunne halmen i sækken afbrændes og potterne knuses, hvorefter der kunne fyres. Den centrale midtpille er for så vidt rent spekulativ, idet der ikke er fundet spor, der relaterer sig til den. Men man har lidt vanskeligt ved at forestille sig et lergulv i 15 cm's tykkelse med et spænd på 150-180 cm. Den ene af de hårdtbrændte lerplamager i bunden af ovnen kunne måske have relation til pillen, men de kan lige så godt være partier, der ved tilfældigheder er blevet sparet af ploven.

Hvis denne idé er rigtig, må højden af de anvendte potter plus tykkelsen af ovenbunden give en omtrentlig fornemmelse af, hvorledes ovenbunden har været placeret i forhold til jordoverfladen. Da mælkefadene er forholdsvis lave – 10-15 cm – er det snarere de fladbundede potter, man har brugt. De er typisk 20- 30 cm høje. Hertil kommer ovenbundens egen tykkelse på ca. 15-16 cm. I alt omkring 40 cm – dvs. ovenbunden har ligget i niveau med jordoverfladen eller en lille smule højere.

4. Lertagningshuller

Udover ovenresterne var lertagningshullerne med deres indhold af keramiske fejlprodukter de eneste yderligere spor efter produktionen. Lertagningshuller optrådte som uregelmæssige gruber gravet op til 130 cm ned i undergrunden. I tilfyldningen lå stedvis meget store mængder af kasseret, mere eller mindre knust keramik. Fire af disse gruber blev delvis udgravet, dels for fastslå deres funktion, dels for at skaffe et forhåbentlig repræsentativt materiale, der kunne vise pottemagerens produktserie. De under-

søgte gruber er benævnt B, C, E og G, fig. 2. Flere andre gruber kunne dog ses at indeholde skår i overfladen også. Ved udgravningen af lertagningshullerne blev der etableret nogle profiler gennem dem (fig. 10), hvor man kan se, hvorledes de meget betydelige keramikmængder er aflejret i hullerne. Keramikken var ikke jævnt fordelt, men lå i koncentrationer med mere keramikfattig jord imellem. Formentlig svarende til, at man fra tid til anden har har ryddet op i pottemageriet og har skaffet sig af med de brådne og mislykkede kar.

5. Datering

Det har ikke kunnet bevises, at lertagningshullerne og ovnanlægget er samtidige. Faktisk er det muligt, at lertagningshullerne leverede ler til en anden ovn og dermed ikke er samtidig med vores ovnanlæg. Ovnresterne fra grube C og G behøver strengt taget heller ikke stamme fra den ovn, som kunne ses som et spor i undergrunden. Men her er jeg uden videre gået ud fra, at det er tilfældet.

Af ovnresterne blev to prøver udtaget til termoluminescensdatering. Dels én af de brændte marksten, dels et stykke af brændt ler – begge stykker opsamlet i grube C.¹³ Den brændte sten dateres til 1640 ± 50 år og lerstykket til 1510 ± 50 år. Umiddelbart synes der ikke at være særlig god overensstemmelse mellem de to prøver, og det må endnu engang påpeges, at der meget vel kan have været flere (ikke helt samtidige) ovne i området. At den samme ovn skulle have været i anvendelse i mere end hundrede år er helt usandsynligt.

I gruberne D, E og G er fundet i alt seks rødbrændte skår med glasur. Nogle af dem med hornbemaling, hvilket trækker dem op omkring 1600 eller senere. Især ét har så meget dekoration bevaret,

Fig. 10. Snit i grube C. De øverste dele består af et kompakt skårslag, der under forsætter gruben med spredte skår. Gruberne kunne være ganske vanskelige at afgrænse mod den omgivende undergrund, når skårene ikke var tilstede. Nærmest bunden øjnes en næsten hel, fladbundet potte og til højre for den hanken fra en kande. Foto: E.A. 4.8.89.

at man med forsigtighed tør lægge dette skår i begyndelsen af 1600-tallet. Skårene er fundet dybt i gruberne, så selvom de er små af størrelse, er det ret sikkert, at de er kommet i jorden, mens gruberne stod åbne.

Der er fund af vingetegl, men disse stykker er så overligt beliggende i gruberne, at det ikke kan udelukkes, at de har tilhørt de nederste dele af muldlaget. Denne tegl bar ikke spor af sekundær brænding,

så de har ikke indgået i ovnkonstruktionen. Det relativt lille format på murstenen i ovnen tyder også på, at man ikke skal helt tilbage i senmiddelalderen.

Ligheden mellem de producerede sorte stjertpotter og tilsvarende fundet på Sandhagen på Langeland dateret til perioden ca. 1550-1620 er tydelig, men da det er uvist hvor længe stjertpotter af den form har været brugt, kan det kun antyde, at Radbyproduktionen befinder sig på nogenlunde samme tid.

Nogen helt sikker datering kan altså ikke gives, men baseret især på den hornbemalede keramik støttet af den ene termoluminiscensdatering synes en datering til o. 1600 eller lidt ind i 1600-tallet at være sandsynlig.

Noter

1. Pontoppidan 1767 s. 383-84.
2. Pedersen 1987. Stednavnet Radby forekommer i øvrigt yderligere tre steder på Fyn.
3. Pedersen 1987.
4. Lynggaard 1972.
5. Trap, Odense Amt s. 13 f. og 201.
6. Meddelelsen var Poul Ørsted, og marken har matr. 5a (Radby By).
7. Matr. 4a (Radby By).
8. Denne gang en repræsentant for den lokalhistoriske forening, Preben Dreyer.

9. Christian West-Larsen, som ejer og driver jorden, skal her takkes for den velvillighed, hvormed han stillede marken til disposition for udgravning i to sæsoner.
10. Udgravningen blev finansieret af Rigantikvarens Arkæologiske Sekretariat og Museet Møntergårdens midler til undersøgelser, fortrakt med et kærkomment tilskud fra Odense-afdelingen af Provinsbanken A/S, som hermed takkes hjerteligt. Udgravningerne, der har KMO j.nr. BL88 og BL89 var ledet af artiklens forfatter.
11. Begge udgravninger er beliggende på matr. 4a – det oprindelige fund af fejlbrændt keramik fra 1982 er fortsat ikke undersøgt nærmere.
12. Grube C. Grube G rummede også nogle ovnde. Under udgravningen var Morten Aaman Sørensen og Birgit Als Hansen fra Nationalmuseet på besøg, og det er ikke mindst deres for-tjeneste, at fragmenterne af ovnen er blevet sat ind i deres rette sammenhæng og har ført til rekonstruktionsforslaget.
13. Prøverne udtaget af Vagn Mejdahl fra Nordisk Laboratorium for Termoluminiscensdatering på Risø, hvor de er dateret. Prøverne har laboratorienumrene R-890104 og R-890106. Dateringen er bekostet af Statens Humanistiske Forskningsråd.

Litteratur

- Lynggaard, Finn: *Jydepotter & ildgrave*. København 1972.
- Pedersen, Inge Lise: Sikarkoner og skalgrydemænd. Pottemageriet i Karhuse. *Fynske Minder* 1987, s. 49-78.
- Pontoppidan, Erich: *Den Danske Atlas*. Tom. III. Kiøbenhavn 1767, s. 383-84.
- Trap, J.P.: *Danmark*. Odense Amt. 5. udg. København 1956, s. 13-14 & 201.